

TEOLOGISK OCH DIAKONAL GRUND

ESKILSTUNA PASTORAT

2020

TEOLOGISK GRUND FÖR ESKILSTUNA PASTORAT

SÅ HÄR VILL SVENSKA KYRKAN I ESKILSTUNA PASTORAT UTMANAS TEOLOGISKT

Inledning

Med dopet som grund är vi kyrka. Vi är döpta in i gemenskapen med Kristus och med varandra och i det får vi leva som församlingar och gestalta vårt uppdrag. I kyrkoordningens inledning till andra avdelningen står det;

”Församlingen är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.” (Kyrkoordningen: Andra avdelningen, inledningstext)

+

3

I dopet är vi alla Kristus-märkta. Det får konsekvenser för oss i alla våra beslut och i alla våra enskilda och gemensamma handlingar. Utmaningen är att följa i Kristi efterföljd; Vem var Kristus, hur får hans märkning påverka mitt liv som människa, vad är min uppgift som medarbetare i församlingen?

+

+

+

+

Vår kallelse som kristna är att söka Guds ansikte, vara församling och arbeta för skapelsens upprättelse. Den kallelsen har gjort skillnad i våra liv och vi vill att det ska märkas i mötet med vår medmänniska. Kallelsen får sin påfyllning genom att fira gudstjänst, uppfyllas av skönheten i kyrkorummet, i liturgin och i sakramenten.

Vårt uppdrag att vara kyrka och församling vilar på en teologisk grund. Denna teologiska grund tar avstamp i fyra centrala begrepp; folkkyrka, evangeliskt-lutherskt trossamfund, bibelsyn och sakramenten. I relation till ledarskap betonas utifrån detta vikten av att vi all har ett stort ansvar att leda oss själva och andra i ljuset av att vi är Kristus-märkta.

FOLKKYRKA

FOLKKYRKANS GRUNDTANKE ÄR ATT FÖRSAMLINGEN ÄR DET VERKTYG VI HAR FÖR ATT FÖRVERKLIGA GUDS VILJA, UTBREDA GUDS RIKE PÅ JORDEN OCH ÅTERUPPRÄTTA SKAPELSEN. VARJE MÄNNISKA ÄR SITT VÄRDE UTIFRÅN ATT VI ALLA ÄR GUDS AVBILD OCH GUDS NÅD RÄCKS ÅT ALLA MÄNNISKOR.

I Eskilstuna pastorat är grunden att vi visar på vikten av att förvalta sakramenten och skapa förutsättningar för att kunna ta emot och förstå Ordet. Som kyrka och församling är vi också ett redskap i arbetet för fred och rättvisa i vår tid, i vårt samhälle.

Det betyder att:

- vi ska vara en tydlig och självklar samhällsaktör där evangeliet är utgångspunkt
- vi ska bjuda in till Gudsmöten, där Gud möter människa, människa möter Gud och människa möter människa.
- vi ska erbjuda mötesplatser där Kristus får en självklar plats

+

4

+

+

+

+

EVANGELISKT-LUTHERSKT TROSSAMFUND

Svenska kyrkan är ett trossamfund. Vi är en episkopal kyrka. Där tar vigda och lekmän gemensamt ansvar för att styra och leda vår kyrka utifrån sin kompetens och sina roller i församlingen.

Vi har evangeliet som grund, det evangelium som innebär att Jesus Kristus har dött och uppstått för oss.

Lutherskt innebär att vi bekräftar den lutherska läran och att kyrkan är en viktig del av samhället, det innebär att vi ständigt ska brottas med samhällsfrågor. Detta får konsekvenser för vår syn på samhällsutvecklingen. (Tvåregementsläran)

I Eskilstuna pastorat är grunden att vi (församlingsbor, anställda, ideella medarbetare och förtroendevalda) genom ordet och sakramenten ska fördjupa vår kunskap om Gud, utveckla vårt böneliv och låta vår tro få konsekvenser i våra liv.

Det betyder att:

- vi ska bejaka tvåregementsläran, andligt och världsligt är beroende av varandra.
- vi ska, med traditionen som grund och nuet som utgångspunkt, skapa goda förutsättningar för förnyelse.
- vi ska bejaka det allmänna prästadömet, vilket innebär att varje människa är en resurs i byggen av Guds rike, av en församling.
- vi ska ständigt brottas med samhällsförändringar och dess konsekvenser
- vi ska skapa en hållbar kyrka där skapelsen ska värnas och varje människas okränkbara värde försvaras.
- vi ska skapa förutsättningar för varje församlingsbo, medarbetare, ideell och förtroendevald att bli döpt och leva i sitt dop.

TEOLOGISK GRUND FÖR ESKILSTUNA PASTORAT

BIBELSYN

Bibelns ord är erfarenheter av människors möte med Gud. Evangeliet, berättelserna om Jesus Kristus, är vår utgångspunkt i tolkning av bibelns berättelser. Bibelläsningen och tolkningen av berättelserna är vårt redskap i förkunnelsen. Uppgiften är att göra ordet levande här och nu.

I Eskilstuna pastorat är grunden att bibelordet är grunden för våra samtal om Gud. Ordet blir levande när det landar i våra liv. Prästen som teolog har ett särskilt ansvar i tolkningen grundat på teologisk kompetens.

Det betyder att:

- vi ska tolka bibeln i den kristna traditionens ljus.
- vi ska skapa förutsättningar för att göra bibelns berättelser, Ordet, levande här och nu.
- vi ska regelbundet tolka bibelns berättelser i gemenskap med församlingsbor, medarbetare, ideella och förtroendevalda.
- vi ska utföra vårt arbete så att vi skapar möjligheter till samtal utifrån bibelns berättelser i våra verksamheter och medvetet föra samtal kring dess konsekvenser för det egna livet.
- vi ska främst utgå ifrån bibelns berättelser och evangeliebokens texter i de andakter och guds tjänster som firas.
- vi ska medvetet skapa möjligheter att fördjupa vår tro och utmanas i våra tankar om Jesus Kristus utifrån bibelns berättelser.

+
—
5
—
+
+
+
+

SAKRAMENTEN OCH GUDSTJÄNSTEN

Svenska kyrkans två sakrament, dopet och nattvarden ska vara grunden och centrum i det livgivande blodomloppet. I dessa heliga handlingar bekräftas samhörigheten med Gud och med varandra i de döptas gemenskap. Guds nåd räcks åt oss, var och en, och det blir ett synligt tecken på Guds närvaro.

I Eskilstuna pastorat är grunden att alla ska ges tillträde till sakramenten självklart förenat med undervisning och samtal. Nattvarden är de döptas gemenskap, men vi hindrar inte någon aktivt ifrån att delta i nattvarden. Prästen ansvarar för att inbjuda till samtal om dop då prästen är medveten om att dop inte skett.

Det betyder att:

- vi ska fira huvudgudstjänst i varje församling varje söndag och kyrklig helgdag utifrån evangelieboken.
- vi firar gudstjänst enligt Svenska kyrkans handbok 2017
- vi ska skapa möjligheter att ta emot sakramenten.
- vi ska gemensamt skapa förutsättningar för att dopet är lättillgängligt
- vi ska skapa möjligheter i varje verksamhet för samtal kring dop.
- vi ska ordna våra kyrkorum så att det finns ett lugn att vara i. Där var sak har sin plats och inget stör.
- vi ska skapa förutsättningar för mystiken och det heliga att ta plats.

LEDARSKAP

Med grunden och utgångspunkten i dopet och missionsbefallningen har vi kristna ett uppdrag att leda andra. Med Jesus Kristus som förebild i vårt ledarskap skapar vi teologi tillsammans med alla de vi möter. Som ledare har präster ett särskilt ansvar för det teologiska ledarskapet i församlingen.

I Eskilstuna pastorat är grunden att den kristna tron är utgångspunkten i vårt arbete och i vårt ledarskap. I alla våra roller är vi ledare och företrädare för Svenska kyrkan.

I våra gudstjänster synliggörs ledarskapet så att vi kan skapa teologi med hela församlingen

Det betyder att:

- vi ska handla så att vår kristna tro blir tydlig och vittnar om den grundhållning vi står för.
- vi ska skapa möjlighet och utrymme för dialog öga mot öga.
- vi ska bidra till egen och andras utveckling genom ärlighet, öppenhet och generositet.
- vi ska skapa en tydlig struktur och strategi och tydliga mål för pastoratets arbete.
- vi ska ta tillvara de olika gåvor som varje människa har.

SLUTSATSER AV DETTA DOKUMENT

I varje beslut ska särskild hänsyn tas till hur vi lever och förverkligar vår teologiska grund.

Alla våra beslut ska ta sin utgångspunkt i att vi vill vara kyrka och ska spegla ditt och mitt sätt att vara Kristusmärkta på dopets grund.

Dokumentet framtaget av:

Gina Lindroos, församlingsherde

Malin Lindström, församlingsherde

Mary Lindgren Carlsson, församlingsherde

Johan Hedlund, kyrkoherde

+

7

+

+

+

+

DIAKONAL GRUND FÖR ESKILSTUNA PASTORAT

Detta är ett strategiskt dokument som lyfter fram Eskilstuna pastorats grundsyn på diakoni relaterat till pastoratets teologiska grund.

Begreppet diakoni är mångfacetterat; någon talar om diakoni som ett förhållningssätt, någon annan syftar på diakoni som församlingens diakonala verksamheter och ytterligare någon som diakonens arbetsuppgift. För att få en tydlig och medveten grundförståelse för diakoni behöver vi utgå från en gemensam grundsyn:

- Diakoni är teologi; en del av kyrkans identitet och uppdrag, en del av livet som kristen, i både ord och handling. ”Gå ut i hela världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen” (Mark.16:15)
- Diakoni är det förhållningssätt som präglar kyrkan och församlingen; att visa kärlek, omsorg och respekt om/ mot varandra, att se och lyssna utan att döma. Det förhållningssätt som leder till handling; att gå dit ingen annan går, att våga stanna kvar i det svåra.
- Diakoni är konkret påverkan; det handlar om solidaritet och protest, att höja rösten mot orättvisor.
- Diakoni är rörelse som utgår från altarets måltid; från altaret ut i världen och tillbaka, en puls som aldrig avstannar.

Vår grundsyn lyfter frågor och utmaningar som kan uppstå när verksamheter inom det diakonala området planeras. Den påminner om att samtliga verksamheter i församlingarna ska ha mål och syfte utifrån GUDM, att det alltid ska göras en risk och konsekvens – samt barnkonsekvensanalys innan beslut fattas. Den ska vara ett stöd till församlingarna i pastoratet då de skriver sina handlingsplaner för diakonalt arbete.

DIAKONI ÄR TEOLOGI - TEOLOGI ÄR DIAKONI

Diakoni är teologi; en del av kyrkans identitet och uppdrag, en del av livet som kristen, i både ord och handling. ”Gå ut i hela världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen” (Mark.16:15)

Diakoni relaterar till Kristus, till altaret och nattvarden: ”...för dig utgiven...”, ”Så är vi fastän många en enda kropp...” Det är gemenskap utan gränser, det är bön och förbön för varandra och världen.

Utgångspunkt är följande perspektiv:

- Skapelseteologiskt: Varje kristen och varje församling har fått i uppdrag att se och värna varandra och skapelsen.
- Kristologiskt: Jesus är den främste diakonen; medmänniskan, tjänaren och samhällskritikern. Han vände på sin tids sociala ordning och maktstruktur. Hans uppdrag, hans diakonia (att vara budbärare) visar hur han mötte och lyssnade till människor, manade till förändring, pekade på orättvisor och hyckleri, såg varje människa och bjöd in till gemenskap. En diakonos (tjänare), anförtrödd viktiga uppgifter och ansvarig för att de blev utförda. Vi får alla gå i hans fotspår.
- Kyrkohistoriskt: Diakoni idag, Sacramentum mundi, är något som karakteriserar allt kyrkligt liv, en gemenskap där vi alla rustas till att bära ut evangeliet i ord och handling. Det går tillbaka till urkyrkan, till Communio, där kyrkan var en gemenskap med ömsesidig omsorg om varandra och där nattvarden var helt avgörande (se bilaga).

+
—
9
—
+
+
+
+

DIAKONI ÄR FÖRHÅLLNINGSSÄTT

Diakoni är det förhållningssätt som präglar kyrkan och församlingen; att visa kärlek, omsorg och respekt om/ mot varandra, att se och lyssna utan att döma. Det förhållningssätt som leder till handling; att gå dit ingen annan går, att våga stanna kvar i det svåra.

En kristen människosyn ser varje människa som unik, skapad till Guds avbild, med lika värde och värdighet, lika viktig och värdefull, och det är så vi ska mötas. Vi ska bygga gemenskap och skapa relation. Detta gäller oavsett vem eller vilka vi, som anställda, förtroendevalda, ideella, än möter och oavsett verksamhet; församling, begravning, förskola, administration. Det handlar också om vår egen arbetsmiljö.

Vi ska:

- mötas med respekt och stötta så den egna kraften frigörs, den egna möjligheten och viljan att aktivt ta ansvar för sitt liv och sin roll i samhället blir viktig.
- kämpa mot system och mot människors syn på de som av olika anledningar är utanför, annars befästs system som inte behandlar oss människor jämlikt, ett slags välgörenhetssystem.
- se och lyssna utan att döma, horisontellt - som stöd, inte vertikalt - som givare till mottagare. Det innebär att vi ska sitta på samma sida av bordet och inte på den andra sidan.
- vara medvetna om maktperspektivet i våra möten, en obalans infinner sig när människor hamnar i kris, sorg, svårigheter eller utanför och behöver stöd.
- sitta bredvid och våga stanna kvar, ge stöd till agerande.

+

10

+

+

+

+

DIAKONI ÄR ARBETE OCH STRATEGI

Diakoni är konkret påverkan; det handlar om solidaritet och protest, att höja rösten mot orättvisor.

Diakoni är att fortsätta i uppdraget, Jesu sändning, hans diakonia, en rörelse som aldrig stagnerar/stannar, en möjlighet att förmedla Guds löfte och hopp, ett ansvar som åligger varje kristen människa. Vi har många mötesplatser som på olika sätt bidrar till välfärden; att bygga ett gott samhälle för alla.

Ett diakonalt arbete ska bekräfta och försvara människors värde, hävda och främja människors rättigheter samt initiera processer som ger människor makt över sina egna liv; tillgång till rättigheter, delaktighet och ansvar i samhället. Medmännisklighet kan inte samhället ge – det ges från människa till människa.

Vid arbete framåt är det viktigt och utmanande att diskutera vår roll som välfärdsaktör i det civila samhället, kring ekonomiskt bistånd till både privatpersoner och organisationer. En risk och konsekvens – samt barnkonsekvensanalys ska göras, som ger ett tydligt underlag vid alla strategiska beslut.

Det konkreta arbetet, i respektive församling, leds av diakon jämte församlingsherde, där samtliga medarbetare är utövare. Arbetet utgår från den handlingsplan som tas fram, baserad på aktuell omvärldsbeskrivning och resp. församlings resurser (se bilaga).

Vi ska:

- arbeta för att välkomna alla människor
- skapa mötesplatser för samtal och gemenskap
- möta existentiella frågor
- tydligt ta ställning för att samhället ska ta det lagstadgade ansvaret, samt höja rösten när så inte sker
- finnas ”bredvid”; i nätverk, i samverkan/ samarbete på olika sätt, inte ersätta det skyddsnet och den välfärd som åligger samhället

+

11

+

+

+

+

DIAKONEN

Diakoni är rörelse som utgår från altarets måltid; från altaret ut i världen och tillbaka, en puls som aldrig avstannar.

Diakonen är en del av kyrkans vigningstjänst, som i svenska kyrkan står i singularis. Biskop, präst och diakon står i samma vigningstjänst och har gemensamt ansvar för kyrkans tro, bekännelse och lära. Tillsammans med förtroendevalda har de ansvaret att församlingens grundläggande uppgift blir utförd – inte i upp styckade delar, utan i sin helhet.

Med gudstjänsten som centrum och genom att diakonen, liturgiskt klädd, finns med vid altarets måltid synliggörs diakonin. Diakonen ansvarar för att tillsammans med prästen bereda nattvarden, läsa evangeliet, be förbönen samt uttala sändningsorden.

Diakonen har, jämte prästen, ett särskilt uppdrag att erbjuda själavård, som är en betydelsefull del av det diakonala arbetet. Det handlar om ett enskilt samtal, under sekretess, utan journaler och dokumentation.

+

12

+

+

+

+

DIAKONAL GRUND - SAMMANFATTNING

Vi utgår från Sacramentum mundi, diakoni idag, en gemenskap där vi alla rustas att bära ut evangeliet i ord och handling, där altaret och nattvarden är i centrum. Vi möter varandra med kärlek och respekt – horisontellt och arbetar politiskt/ profetiskt; höjer rösten när vi ser orättvisor.

Diakoni är teologi, rörelse och det förhållningssätt som präglar kyrkan. Diakoni är konkret påverkan. Vår grundsyn visar på vårt sätt vara kyrka i Eskilstuna pastorat.

Förteckning bilagor:

Bilaga 1 Diakoni – kyrkohistoriskt perspektiv

Bilaga 2 Handlingsplan

Dokumentet har framtagits av Amelie Junger och Pia Wikström.

DIAKONI - KYRKOHISTORISKT PERSPEKTIV

BILAGA 1

Kyrkosynen, ecklesiologin, är en avgörande faktor när man försöker ringa in diakonin historiskt. (En sammanställning, utifrån Sven-Erik Brodd)

COMMUNIO	ÖMSESIDIG OMSORG/ kyrkan som diakonal gemenskap. (urkyrkan) Urkyrkan, där kyrkan är en diakonia, en inbördes gemenskap där alla har ansvar för varandra; inte bara andligt utan också kroppsligt. En gudstjänst gemenskap där nattvarden är helt avgörande, en gemenskap som vittnar om Kristus i världen.	
CARITAS	DISTRIBUTION/ den utdelande kyrkan. (ca medeltid) Kristendomen vinner terräng och etablerar sig som en del av det sociala systemet, med en nära relation till statsmakten. Utgångspunkten är Kristi kärlek och barmhärtighet, medan diakoni mer utgår från begrepp som tjänst och tjänande. Kyrkobegreppet präglas av en uppdelning mellan givare och mottagare; tex plikt att ge allmosor. Kloster växer fram.	+ — 13 —
PAROCHIA	LOKALANSVAR/ territorialkyrkan. (ca sen medeltid) Nu får det geografiska, kyrkliga området (socken i Sverige) en ökande betydelse. Alla på orten tillhör kyrkan och måste vara en del av den. Under denna tid har vi reformationen, det är ”system” som tar hand om ”omsorgen”, tex genom en kollektiv kassa.	+ + + +
SOCIETAS (MISSIO)	MISSION - AKTIVISM/ kyrkan i kyrkan. (ca 1800-t) Nu växer klosterordnar fram, och så småningom sk anstaltsdiakoni; sällskap. Diakonin knyts till särskilda organisationer med egna former för kristet liv. Det betyder att de påtar sig en diakonal funktion som egentligen skulle tillkomma kyrkan. Liksom medeltida kloster finns likheter; att uttrycka missnöje mot den dominerande kyrkosynen, en aktiv och tydlig kritik.	
SACRAMENTUM MUNDI	LEGITIMITET – TROVÄRDIGHET/ kyrkan som tecken och instrument för Guds rike. (nutid) Kyrkan framställs i nutid som ett ”sakrament för världen”. Diakoni är inte en frivillig verksamhet för ett fåtal utan något som karakteriserar allt kyrkligt liv. Kyrkan är ett tecken och instrument för Guds rike; en tjänande gemenskap.	

I såväl caritas som parochia och societas övertas kyrkans väsentliga kännetecken och verksamheter av institutioner och grupper. Ansvaret tillkom inte hela communio såsom i den tidiga kristna kyrkan eller som i nutida sacramentum mundi.

HANDLINGSPLAN

BILAGA 2

Eskilstuna pastorats diakonala grundsyn ligger till grund för arbetet med denna plan i resp. församling. Diakonen leder arbetet, jämte församlingsherde, tillsammans med övriga medarbetare. Diakonin, liksom all verksamhet, utgår från altaret och nattvardens gemenskap.

SE

Samhällsförändringar påverkar människors livsvillkor och församlingens diakonala arbete. Det handlar om att spana vad som händer runtomkring.

- Hur ser vår omvärld/ närmiljö ut? Gör en omvärldsbeskrivning; titta på statistik av olika slag, vilka arbetsplatser finns, arbetslöshet, språkliga minoriteter, hälsovård, nätverk/ föreningar.... Glöm inte barnperspektivet.
- Vad gör vi idag? Vilka verksamheter bedrivs? Har vi tydligt formulerade syften och mål med verksamheterna? Görs regelbundna utvärderingar?
- Hur ser vårt förhållningssätt ut? Behöver vi förändra något utifrån den diakonala grundsynen?

+

14

+

+

+

+

BEDÖM

Analysera omvärldsbeskrivningens resultat och det diakonala arbete som kartläggningen visat.

- Vilka utmaningar finns?
- Hur prioritera och vad prioritera framåt? Ensamhet/ isolering, tillgänglighet, migration/ integration, stöd vid sorg, ohälsa, närmiljöns liv och sammanhållning...
- Finns samverkans/ samarbetsmöjligheter?
- Behövs kompetensutveckling?

HANDLA

Skapa en plan med konkreta insatser som syftar till att förverkliga tankarna ovan. Samtliga verksamheter ska ha tydligt mål och syfte utifrån GUDM.

- Är målen smarta, dvs specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsatta?
- Vilken/ vilka metoder ska användas? Vem/ vilka har ansvar?

LÄRA/UTVECKLA

Församlingen behöver då och då ”stanna upp”, se sig omkring, lära och ev byta kurs.

- Uppföljningsplan/ utvärdering: När? Hur? Kontinuerligt?

Utveckling sker hela tiden, både i församling och i vår omvärld/ närmiljö.

Utveckling kräver:

- Vilja att prova något nytt.
- Mod att våga något nytt.
- Utrymme att söka annorlunda vägar.
-

SPRIDA

Det är viktigt att sprida kunskap om pastoratets diakonala grundsyn och församlingens diakonala arbete: till anställda, ideella, förtroendevalda, samverkans/ samarbetsparter, allmänheten m.fl.

Telefon: 016-17 07 00
Besöksadress: Kyrkans Hus,
Smörparken, Eskilstuna

Svenska kyrkan
ESKILSTUNA